

Emílie Hanáková (rozená Danielová) se narodila jako nemanželské dítě romské matce a neromskému otci v Dolní Lhotě (okres Zlín). Její matka se provdala za Roma, takže Emílie Hanáková vyrůstala v úplné rodině. Od šestnácti let žila se svým budoucím manželem v romské osadě u Luhačovic. Jejím manželem se stal Otakar Herák, narozený 19. 10. 1920, jenž byl prvním Romem, který absolvoval Masarykovu měšťanskou školu smíšenou v Luhačovicích. Jednalo se tedy o usazenou a integrovanou romskou rodinu.

Na podzim 1942 přišel místní četník z Dolní Lhoty varovat rodiče Emílie Hanákové: „Už to došlo, že vás máme brát. Legitimačky vám nechám a dělejte, co umíte.“ Na podzim 1942 bylo totiž nařízeno, aby všichni Romové odevzdali své osobní legitimace, místo kterých jim měly být vydány tzv. Cikánské legitimace, bez ohledu na způsob života, jen na základě rasových kritérií. Varováním poskytl četník rodině možnost k útěku na Slovensko; rodina toho však nevyužila.

V polovině března 1943 byla Emílie Hanáková spolu s manželem a malým dítětem odvezena z Luhačovic do Uherského Brodu, kde se v té době sestavoval transport do Osvětimi. Do tohoto transportu však nezařadili Emílii s rodinou, ale její matku. Emílie prosila známého četníka o pomoc a ten jí řekl: „Kdybys věděla a oni kdyby věděli, na co čekají. Kdyby jim tady každému ruku pravú usekli, tak by na tom byli lepší, než co jich čeká.“ Emílie Hanáková byla propuštěna. Po návratu do Luhačovic našla svůj domek vykradený a zničený, protože okamžitě po deportaci romských obyvatel bylo skromné zařízení jejich domků rozkradeno a obydlí byla zničena.

Rodinu z místa transportu propustili na základě udělené výjimky. Množství udělených výjimek na Moravě kritizovala ve svém dopise z dubna 1943 německá kriminální policie, která nařídila protektorátní policii provést deportaci dalších Romů, doposud žijících na svobodě. Emílie Hanáková, spolu s manželem a dítětem, byla proto znovu zařazena do transportu, a ten 7. 5. 1943 vypravili do Osvětimi. Pro svůj smíšený původ dostala Emílie Hanáková možnost zůstat na svobodě, ale rozhodla se odjet s manželem a dítětem. V koncentračním táboře Auschwitz II. – Birkenau dostala vězeňské číslo Z-8239 a byla umístěna na bloku č. 8, kde byli především němečtí a rakouští Romové. Rodina žila pohromadě, ale na bloku se vězňové navzájem okrádali.

Emílie Hanáková vzpomínala, že jednou jeden z dozorců donutil vězně nanosit kamení, a potom se po něm válet. V únoru 1944 onemocněla a dostala se do nemocnice. Emílie Hanáková vzpomínala také na některé pokusy o útěk z tábora. O jeden z nich se pokusil Jan Kýr ze Strážnice a také Jaroslav Herák, bratranec jejího manžela z Luhačovic. Oba útky však skončily neúspěšně. Transportem vypraveným dne 15. 4. 1944 byla Emílie Hanáková převezena do koncentračního tábora Ravensbrück, kde byly podmínky snesitelnější. Stala se tam svědkem smrti Ludmily Murkové (nar. 20. 2. 1920), která zemřela na následky pokousání služebním psem.

Z Ravensbrücku Emílii transportovali do pobočného tábora v Altenburgu, kde byla nasazena na práci v továrně. Podle jejích vzpomínek tam měli dobrého velitele tábora, a podmínky proto byly snesitelné. Manžel Emílie Hanákové, otec a dítě zemřeli v Osvětimi, matka v Ravensbrücku. Po návratu do Luhačovic ji nikde nechtěli ubytovat. Nakonec ji umístili mezi kolaboranty, kteří ve městě museli pracovat. Pracovala 14 dní bez výplaty. Když odmítla dále pracovat, přišel za ní předseda národního

výboru a řekl: „Ty neděláš!“ Na to Emílie Hanáková odpověděla: „Tak to teda ne, já už jsem dělala dva roky Němcom zadarmo a teď tu sú Rusi a to zase mám dělat zadarmo?“ A tak jí proplatili mzdu z obecní pokladny a Emílie Hanáková odešla pracovat k sedlákům a později se podruhé vdala.

Petr Lhotka

Převzato z:

<http://skola.romea.cz/cs/osobnosti/ostatni/>